

Hanaböle

Näyttely Vantaan Maatalousmuseossa
1.5.2013 - 30.9.2014

Julkaisija
Helsingin Lantmannagille r.f.
Vantaan Maatalousmuseo

GEOSAPRISK KARTA

öfver

Manaböle Bys Ågor etc. Melving.
socker, Borgå Härad och Nylands-
Län. Transporterad år 1810 af

Nathan Silius
Kommisjons-Landmätare.

(Udenne Chartas biskop Frans öfveraf haf
biskopelige General Chartau del biskopelige Land-
mätariens Hverv og Ansættelse den 20^{de}
November 1810.)

ISO
SILIUS

Manaböle

Näyttely Vantaan Maatalousmuseossa
1.5.2013 - 30.9.2014

Helsingē Lantmannagille r.f.
Vantaan Maatalousmuseon
julkaisu

Kirjoittajat

Curt Sjöblom (sivut 5 - 12, 42 - 43)

Göran Härmälä (sivut 42 - 43)

Valokuvat, kuvatekstit ja näyttelyesineet:

Kaj ja Tellervo Carlsson

Jorma ja Virpi Havukoski

Göran Härmälä

Allan ja Helena Karlsson

Gunnar ja Anneli Karlsson

Peter ja Carola Lindström

Svante ja Tuula Nordström

Ola Nummelin

Kansikuva:

Hanabölen mylly, Hans Nummelin

Takakannen kuva:

Lill-Petaksen luhti, Hans Nummelin

Kannen sisäpuoli:

Etukansi: Geographisk Karta öfver Hanaböle Bys Ägor uti Helsing socken, Borgå

Härad och Nylands Län, transporterad år 1810 af Nathan Lilius (KA).

Takakansi: Peruskartta 1967, Maanmittaushallitus.

Tätä julkaisua ovat tukeneet

Museovirasto ja Vantaan Aktiasäätio

Ulkoasu ja taitto

Curt Sjöblom, Oy Contender Ltd Ab, Vantaa

info@contender.fi

Paino

Silverprint Oy, Sipoo

© Helsing Lantmannagille r.f. 2019

ISBN 978-952-93-5945-5 (nid)

ISBN 978-952-93-5946-2 (pdf)

Kustantaja

Helsing Lantmannagille r.f.

Vantaan Maatalousmuseo

Nybackankuja 2

01670 Vantaa

www.vantaanmaatalousmuseo.fi

Sisältö:

<i>Esipuhe.....</i>	<i>4</i>
<i>Hanabölen kylä.....</i>	<i>5</i>
<i>Viisi kantatilaa.....</i>	<i>8</i>
<i>Hanabölen kartano</i>	<i>9</i>
<i>Hanabölen mylly ja saha</i>	<i>10</i>
<i>Näyttely.....</i>	<i>13</i>
<i>Storsin ratsutila.....</i>	<i>14 - 16</i>
<i>Åkernäs</i>	<i>17</i>
<i>Peijas.....</i>	<i>17</i>
<i>Gustafsberg.....</i>	<i>18 - 19</i>
<i>Lill-Petas.....</i>	<i>20 - 25</i>
<i>Storpetas.....</i>	<i>26 - 27</i>
<i>Havukoski.....</i>	<i>28</i>
<i>Kaunisto</i>	<i>29</i>
<i>Sotilastorppa</i>	<i>30 - 31</i>
<i>Hanabölen mylly.....</i>	<i>32 - 33</i>
<i>Hanabölen koulu</i>	<i>34 - 35</i>
<i>Kauppias Magnus Nummelin</i>	<i>36 - 37</i>
<i>Taiteilija Hans Nummelin.....</i>	<i>38 - 40</i>
<i>Muita kuvia</i>	<i>41</i>
<i>Poimintoja.....</i>	<i>42</i>
<i>Vantaan Maatalousmuseo.....</i>	<i>43</i>
<i>Lähteet.....</i>	<i>44</i>

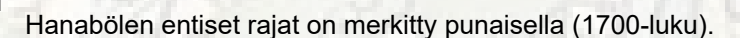
Tämä julkaisu dokumentoi Hanaböle-näyttelyä Vantaan Maatalousmuseossa. Näyttely, jonka kokosivat Hanabölen asukkaat itse, on maatalousmuseon kolmas erikoisnäyttely, joka kertoo Vantaan kylistä. Ensimmäinen näyttely käsitteli Helsingin pitäjän kirkonkylää ja toinen Keimolaa. Hanaböle-näyttely avattiin 1.5.2013 ja se oli nähtävillä 30.9.2014 asti.

*"Tämän näyttelyn aiheena on Hanabölen kylä ja sen asukkaat nyt ja ennen. Näyttely kertoo kylän tiloista ja niiden viljelijäperheistä. Se kertoo myös kylän koulusta ja sen opettajasta. Saamme tietoa kylän kauppiaasta ja hänen taiteilijapojastaan. Mylly ja saha kuu-
luivat myös keskeisesti kylän elämään. Ajanjakso on 1800-luvulta
nykypäivään.*

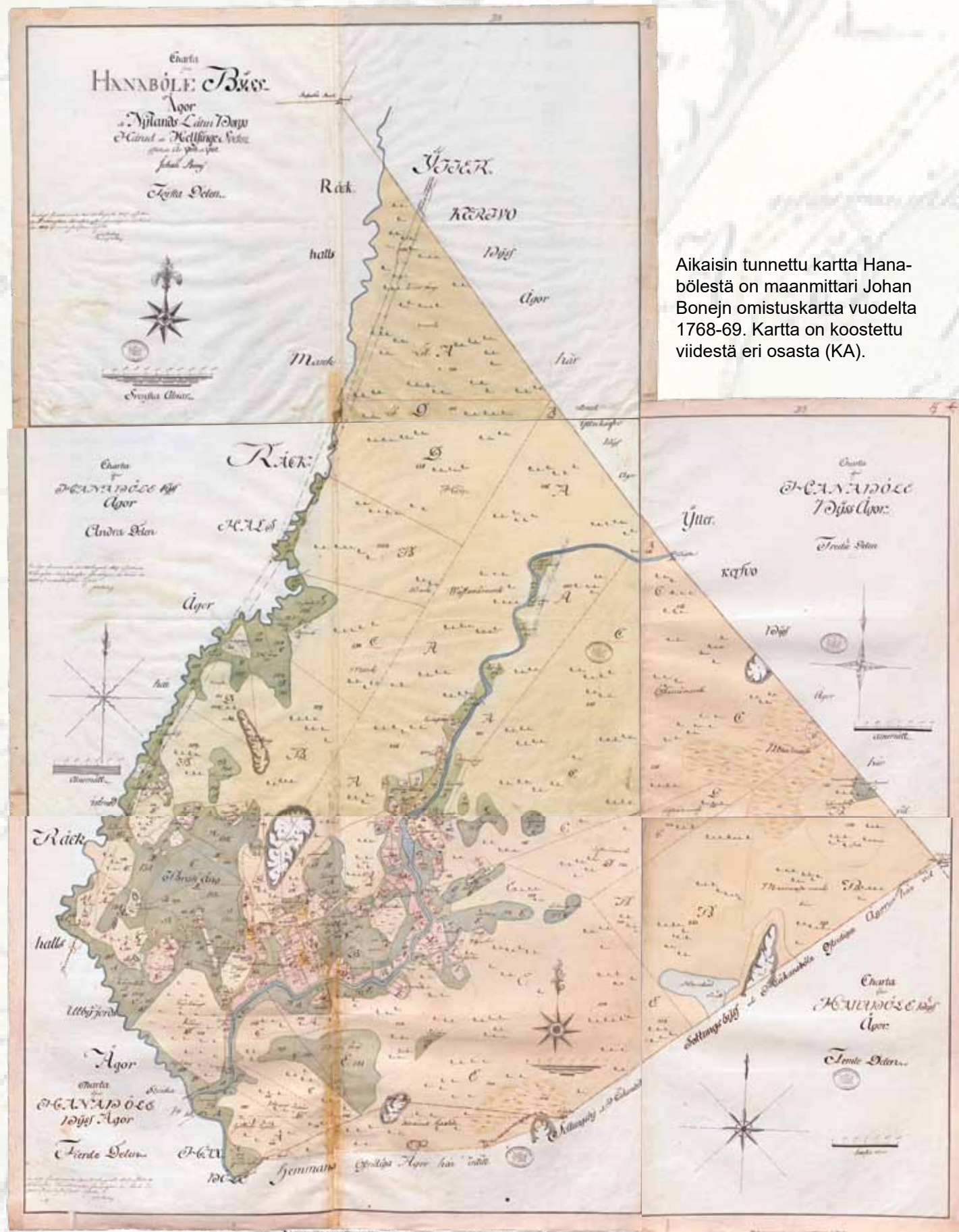
Näyttelyä kuvaavan osion lisäksi julkaisuun on otettu mukaan myös muuta materiaalia, joka kuvaa kylää ja sen historiaa. Lisäyksistä huolimatta tämä ei ole kylähistoriikki - ainoastaan pieni pintaraappaisu...

Curt Sjöblom

Jos katsoo Vantaan kaupunginosia ja suur-alueita esittävää karttaa, ei Hanaböleä löydy. Kylä on edelleen olemassa, mutta se on kokonaan tai osittain ”piilossa” kaupunginosissa Päiväkumpu, Havukoski, Rekola, Matari, Hakkila ja Kuninkaanmäki. Vanha kyläkeskus tiloineen ja peltoineen molemmin puolin Keravanjokea, on edelleen olemassa, vaikka kylää onkin nakerrettu reunoistaan ja pilkottu eri kaupunginosiin.

Vanhin säilynyt asiakirja, jossa kylänimi Hanaböle esiintyy, on tuomiokirje vuodelta 1511, joka käsittelee Tallinnan perintöä. Jöns Persson Hanabölestä oli yksi kirjeessä mainituista henkilöistä. Tuomiokirjeen Jöns Persson on luultavasti edellä mainitun Storpetaksen Anders Jönssonin isä. Säilyneistä asiakirjoista voidaan myös päätellä, että yhteys hansakaupunkiin Rääveliin (Tallinnaan) oli hyvin aktiivista 1400-1500-luvulla. Räävelihän oli lähin iso kaupunki ja huomattavasti helpoimmin saavutettavissa kuin Turku tai Viipuri.

Aikaisin tunnettu kartta Hana-bölestä on maanmittari Johan Bonejn omistuskartta vuodelta 1768-69. Kartta on koostettu viidestä eri osasta (KA).

Tilat Hanabölessä olivat siis ole-massa jo 1500-luvun alussa, mutta luultavasti jo paljon aikaisemminkin. Luultavaa on, että kylä on syntynyt jo 1300-luvulla. Tähän viittaa "tapa-us Rekola". Vuonna 1401 lahjoittivat Anders i Reckhals, Hans Madelin ja Michell Redeswijn yhden veromar-kan arvoisen maaomistuksen Reck-halsböhlessä kirkolle, siinä toivossa, että heidät ja heidän perheensä otet-taisiin paremmin vastaan kuoleman jälkeen taivaanporteilla. Todennä-köisesti tämä lahjoitustila oli perus-tettu jo 1300-luvulla, koska omistus lahjoitettiin "taloineen, tontteineen, peltoineen, niittyineen ja metsineen". Lahjoitusmaa, joka myöhemmin sai nimen Rekolan kartano, ei nähtävästi oltut mitenkään erityinen eikä var-maan ollut ainoa tila alueella.

Alkuperäinen Rekola (Räckhals) sijaitsi Rekolanojan länsipuolella. Se, mitä nyky-ään kutsutaan Rekolaksi, sijaitsee puron "väärällä" puolella, eli puron itäpuolella. Länsipuoli, eli alkuperäinen Rekola on nykyään pääosin Asolaa ja Leinelää.

Voidaan siis hyvin olettaa, että Hanaböle, kivenheiton päässä lahjoitusmaista puron toisella puolella, olisi suunnilleen yhtä vanha kuin Reckhalsböhlekin. Olkoon asia niin tai näin, niin kylässä asunee varmasti vielä tänäkin päivänä niiden talonpoikien jälkeläisiä, jotka mainittiin ensimmäisessä voudintileissä vuonna 1540.

A = Stors, B = Heikas, C = Pejjas, D = Lill-Petas, E = Stor-Petas

Anno Domini millecimo qvadringentisimo primo gaf Anders i Reckhals och Hans Madelin, Michell Redeswijn Gudj och S. Lars kyrckia i Helsing för thess siähl och för dess danne qwinnors siähl och för alle theras arfwingars siählar een skattmarck iord, liggiandes i förbemählte Reckhals-böhle innan lagl. rår, med huusom, tomp-tom, åkrom och ängiom, i skogom och skogzbodom, inga undantagandes, till ewerdel. ägor, till ett giörandes siählarijckt hans med alle the i helige kivrckio liggian-des, för theras siähl och böönhäld hælde, hwilket förbemelte godz Anders Reckhals kiofft hafwer med sinom reda penningar, hwilcket (= -kas) siählen (= -lar) sig Gud förbarme öfwer, amen.

Alkuperäisestä lahjakirjeestä tehtiin 1600-luvulla pa-perijäljennös, josta tässä teksti vuonna 1877 tehdys-tä kopiosta. (FMU 1145, KA).

Ensimmäinen tunnettu kartta Hanaböles-tä on vuodelta 1768-69 ja sen on piirtänyt maanmittari Johan Bonej (1728-1801). Osasuurenoksessa vasemmalla näkyy, että kylän tilat vielä silloin sijaitsivat hy-vin lähellä toisiaan. Kartalta löytyy neljä tonttimaata. Storpetas oli jo 1700-luvun puolivälissä siirtynyt nykyiselle paikalleen Keravanjoen itäpuolelle. Myös muita tilo-ja on kartan piirtämisen jälkeen muuttanut kauemmaksi kyläkeskustasta. Alkuperäisil-lä paikoillaan sijaitsivat enää Lill-Petas ja Stors.

Viisi kantatilaa

Hanabölen kylä on siis syntynyt viiden alkuperäisen kantatilan ympärille, Stors, Heikas, Peijas, Lill-Petas ja Storpetas, joista moni vielä on jäljellä. Toiset tilat ovat jakautuneet ja uusia tiloja on syntynyt, toiset taas ovat hävinneet täysin uusien asuinalueiden alle.

On spekuloitu, olisiko kantatilojen lukumäärä alkujaan ollut neljä, jolloin Stor- ja Lill-Petas olisivat olleet samaa tilaa jakautuakseen myöhemmin kahtia. Ei varmuudella tiedetä onko näin, vai onko etuliitteet otettu käyttöön muusta syystä.

Seuraavassa havainnollistetaan miten alkuperäiset tilat ovat jakautuneet sitten vuoden 1540.

1540	1700	1800	1900	2015
Stors			Stors el. Storgård	
			Havukoski	
			Gustafsberg + (Åkernäs)	
Storpetas			Storpetas	
			Kaunisto	
Lill-Petas			Lill-Petas 1	Lill-Petas
			Lill-Petas 2	
Peijas			"By-Peijas"	
			Peijas	
Heikas			"Bya-Heikas"	
			Lasitehtaanos Byända	
			Heikas	Loviselund
				Nöje

Kuva siitä miten tilat on jaettu vuoden 1540 jälkeen.

Aivan näin yksinkertaista asia ei tietenkään todellisuudessa ole. Tilat ostivat maita toisiltaan, maita vaihdettiin ja tilan osia omistettiin ristiin. Erityisesti Heikas on monimutkainen. Tiloina toimii nykyään Stors, Storpetas, Kaunisto, Lill-Petas, Byända ja Nöje kun taas Peijas, Havukoski, Loviselund ja ”By-Heikas” ovat kokonaan hävinneet tai ovat omakotikiinteistöinä.

Hanabölen kartano

1800-luvun alussa yritettiin luoda kartanoa Hanaböleen. Helsingin pitäjän kruunuvouti Johan Björkell (1768-1820) osti vuonna 1795 puolet Heikaksen tilasta. Sen osan Heikasta, jossa oli sekä mylly että saha. Björkell kasvatti omistuksiaan ostamalla vuonna 1808 kolmasosan Storsin tilasta ja muutama vuosi myöhemmin puolet Lill-Petaksesta. Jo vuonna 1813 hän möi omistuksensa Hanabölessä. Vara-amiraali Carl Olof Cronstedt (1756-1820) - Ruotsinsalmen sankari ja Viaporin petturi - osti tilat vuonna 1814. Vasta Cronstedtin aikana alettiin kutsua yhteen liitettyjä alueita Hanabölen kartanoksi. Cronstedt tuskin asui itse kartanossa. Vara-amiraali Cronstedt asui perheineen Herttoniemen kartanossa. Cronstedtin kuoleman jälkeen vuonna 1820 hänen leskensä kreivitär Beata Sofia Wrangel af Sauss (1762-1840) omisti Hanabölen kartanon vielä noin kymmenen vuotta. Sen jälkeen tila vaihtoi omistajaa noin kymmenen vuoden välein, jonka jälkeen ehkä enemmän tai vähemmän keinottelumielessä syntynyt Hanabölen kartano lakkasi olemasta. Lyhyen ajan kartano tunnettiin myös nimellä Stenkullan kartano.

Enemmän tilojen värikkäistä vaiheista ja omistajista voi lukea Erik Söderlingin mainiosta kirjoituksessa Helsingin pitäjän vuosikirjassa 1988 ”De fem släktgårdarna i Hanaböle”. Materiaali löytyy myös netissä.

Vara-amiraali
C. O. Cronstedt

Runossa Viapori Vänrikki Stoolin tarinoissa (1848-1860) Runeberg sätii jo silloin poismennytä Cronstedtia ankarasti:

”Voi miestä, joka juoksemaan tuon saattoi kyynelel! Hän kerran voitti kunnollaan jaloimman seppelen: hän Ruotsinsalmen voittohon johdatti Ruotsin laivaston...

...Kaikk’ ota haudan synkeys ja tuskat elämän, tee niistä hälle nimitys: surua vähemmän se nimi tuopi kuitenkin kuin Viaporin petturin.”

Hanabölen mylly, Hans Nummelin.

Hanabölen mylly ja saha

Myllytoiminta Hanabölessä voidaan jäljittää ainakin 1500-luvulle. Myllyluettelossa vuodelta 1586 mainitaan, että Hanabölessä on kaksi koskimyllyä. Luultavaa on, että koskessa on ollut myllyjä jo aikaisemmin. 1600-luvulla yrittivät kuninkaat saada vahvemman otteen myllytoiminnasta valtakunnassa. Myllyt nähtiin erinomaisena verotuskohteina. Käsimyllyjen ja pienten kotitarvemyllyjen käyttö kiellettiin ja toiminta keskitettiin vero- ja tullimyllyihin. Kruunu otti myös hallintaansa kaiken myllynkivivalmistuksen eikä myllynkiviä saanut tuoda ulkomailta. Vuonna 1627 määrättiin, että kaikki myllyt, jotka eivät maksaneet veroa tai jotka toimivat jonkun tullimyllyn toiminta-alueella tuli purkaa. Hanabölen mylly säilyi, koska se oli riittävän kaukana lähimmästä tullimyllystä, joka siihen aikaan sijaitsi Vanhassakaupungissa.

1630-luvulla joutui mylly ja koko kylä Westerkullan kartanon isännän, liiviläisen aatelmiehen everstiluutnantti Reinhold Wunschin läänitykseksi. Miten tämä vaikutti päivittäiseen elämänmenoon kylässä, on vaikea sanoa, mutta tilojen osalta tämä tarkoitti, että verot maksettiin Westerkullaan eikä kruunulle kuten aikaisemmin.

1600-luvun loppupuolella mylly palasi kylän omistukseen suuren reduktion myö-

tä. Suuri reduktio kavensi mm. aatelisten verotusoikeutta. Vuonna 1694 mainitaan, että Hanabölessä oli jalkamylly, jonka kaikki viisi tilaa omistivat. Koskimylly oli siis vaihtunut huomattavasti pienempään jalkamyllyyn. 1700-luvulla ei Hanabölen mylly esiinny tullimyllyjen luettelossa. Jalkamyllyn kapasiteetti ei luultavasti riittänyt kaiken kylän viljan jauhamiseen vaan osa jouduttiin jauhattamaan Vanhassakaupungissa ja myöhemmin Tikkurilan myllyssä, joka sai tullimyllyn aseman vuonna 1759.

Myllyn yhteyteen rakennettiin 1740-luvun loppupuolella sahalaitos, jossa oli yhteensä 20 sahanterää. Ajatus sahasta oli syntynyt jo n. 20 vuotta aikaisemmin. Isovihan jälkeen (1713-1721) perustettiin Helsingin pitäjän kirkonkylään saha vuonna 1721 helpottamaan jälleenrakennusta. Saha toi mukanaan haittoja paikallisille talonpojille tulvien ja uittovaurioiden muodossa.

Painostusten jälkeen, sahanomistajat Carl Clayhills (1699-1740) ja hänen appensa lääninkamreeri Carl Printz (1660-1740) anoivat lupaa saada siirtää saha ylemmäs jokea Hanaböleen. Asia venyi, ehkä osittain sen takia, että molemmat sahanomistajat kuolivat vuonna 1740, ja venäläiset ehtivät polttaa Kirkonkylän sahan pikkuvihan aikana 1742. Sen sijaan, että saha silloin olisi siirretty Hanaböleen, saha rakennettiin uudestaan samalle paikalle. Muutama vuosi myöhemmin sahanomistajat rakensivat toisen sahan Hanaböleen. Hanabölen saha rakennettiin ilman lupaa, sillä yhtiöllä oli lupaa vain yhteen sahaan. Välikäräjillä vuonna 1752 tuomittiin tämän takia Kirkonkylän saha purettavaksi. Tämän seurauksena toiminta Hanabölen sahalla kasvoi. 1700-luvun loppupuolella sahalla oli useita eri omistajia. Tunnetuin heistä oli ehkä kauppias Johan Sederholm (1722-1805) Helsingistä, joka myös omisti useita kartanoita alueella, mm Herttoniemen, Kumpulan ja Håkansbölen kartanot.

Myllytoiminta, jota Hanabölen talonpojat olivat pyörittäneet, annettiin vuonna 1809 kruunuvoudille Henrik Björkellille. Vuonna 1816 osti vara-amiraali Carl-Olof Cronstedt sen osan Heikaksen tilaa, jolla mylly ja saha sijaitsi. Cronstedtin aikana 1800-luvulla sahatoiminta koki kukoistuskauden. Parhaimmillaan saha työllisti 50 henkilöä.

1840-luvun loppupuolella saha ja mylly siirtyivät taas Hanabölen talonpoikien omistukseen kapteeni Carl Erik Ugglan kanssa käydyin kiistan seurauksena. Ugglan oli sitä mieltä, että hän oli saanut sahan ja myllyn omistukseensa kun hän oli ostanut Cronstedtin omistukset. Oikeus määräsi toisin. Talonpojilla ei kuitenkaan ollut mahdollisuuksia itse pyörittää suhteellisen laajaa toimintaa, vaan mylly ja saha vuokrattiin 50 vuodeksi Håkansbölen kartanon omistajalle Anders Lorentz Munsterhjelmille, joka myös tunnetaan Tikkurilan väritehtaiden perustajana. Munsterhjelm uudisti sekä sahan että myllyn täysin. Jo 10 vuoden kuluttua Munsterhjelm luovutti mylly- ja sahaoikeudet Storpetaksen omistajalle Adolf Eklundille.

1890-luvulla saha paloi eikä sitä sen jälkeen enää rakennettu samaan mittakaa-vaan. Saha siirrettiin vuonna 1920 joen länsipuolelle vajaan, joka oli kiinni myllyrakennuksessa.

1900-luvun alussa otti mylläri Johan Fredrik Söderling myllytoiminnan haltuunsa 30-vuotisella sopimuksella. Hänen jälkeensä jatkoi hänen poikansa Ernst Söderling myllärinä. Sopimusajan umpeuduttua Söderling muutti Tikkurilan myllylle ja Hanabölen myllyn otti hoitaakseen Storpetaksen Carl Carlson 15-vuotisella sopimuksella. Carlsonin aikana hankittiin moderni myllylaitos ja tunnusomainen korkea torni rakennettiin laitosta varten.

Sota-aikana mylly ja saha toimivat lähes ympäri vuorokauden, mutta sodan jälkeen toiminta taantui nopeasti. Carlsonin sopimus umpeutui vuonna 1949 eikä uutta yrittäjää löydetty, joten myllylaitteisto myytiin.

Rakennukset saivat rapistua. Jäänlähtö vuonna 1956 rikkoi myllypadon ja sillan joen yli. Vuonna 1980 purettiin ränsistynyt myllyrakennus. Myllärin talo, joka oli toiminut asuintalona, paloi maaliskuussa 1988. Nykyään paikalla on puisto.

Vuonna 1953 käytettiin myllyä ja koskea useassa kohtauksessa legendaarisessa tukkilaiselokuvassa "Me tulemme taas". Se oli elokuvaohjaajan Armand Lohikosken ensimmäinen elokuva. Pääosissa olivat suuret tähdet kuten Tapio Rautavaara, Siiri Angerkoski, Aku Korhonen ja Tuija Halonen. Monta kohtausta kuvattiin myös naapurikylässä Sotungissa.

Hanabölen mylly.

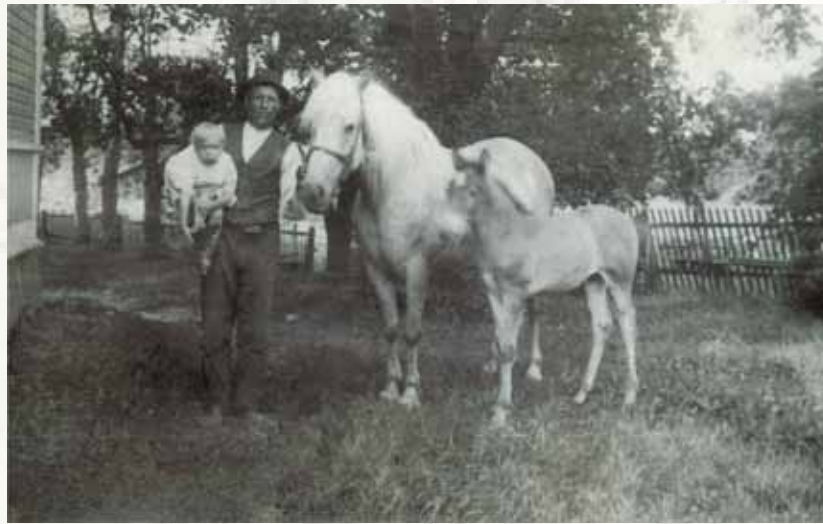

NÄYTTELY

"Tämän näyttelyn aiheena on Hanabölen kylä ja sen asukkaat nyt ja ennen. Näyttely kertoo kylän tiloista ja niiden viljelijäperheistä. Se kertoo myös kylän koulusta ja sen opettajasta. Saamme tietoa kylän kauppiaasta ja hänen taiteilijapojastaan. Mylly ja saha kuuluivat myös keskeisesti kylän elämään. Ajanjakso on 1800-luvulta nykypäivään. Hanabölen kylän nykyiset asukkaat ovat koonneet tämän näyttelyn."

Seuraavat aukeamat vastaavat suurin piirtein niitä seinätauluja ja vitriinejä, joita näyttelyssä oli. Osa materiaalista on kuitenkin tilanpuutteen takia jätetty pois. On myös mainittava, ettei näyttely käsittellyt Byändaa eikä Nöjetä, eli Heikaksen tilasta lohkottuja tiloja kylän itälaidalla, vaan se keskittyi kyläkeskukseen.

STORSIN RATSUTILA

Evert Karlsson sylissänsä tytär Linnéa (n. Heinonen, Kaunisto). Bella-tamma ja Maja-varsa 1933.

Stors vuonna 1969. Tilaa pitävät Gunnar ja Anneli Karlsson.

Evert ja tamma Maja kotona jatkosodan jälkeen. Hevonen oli rintamalla ja säilyi haavoittumatta. Hevonen kotiutettiin junalla Malmin asemalle. Malmi oli siihen aikaan Helsingin maalaiskunnan keskus. Sotilas, jonka piti ratsastaa hevonen kotiinsa, kysyi asemalla neuvoa kuinka löytää Storsin. Vanhemmat vieraat miehet neuvoivat "Anna hevosen viedä!" Maja oli ollut monta kertaa ennen sotaa Malmin asemalla noutamassa rahtitavaraa. Maja löysi suorimman tien omaan vanhaan pilttuuseen.

Tilan ensimmäinen traktori Fordson työkoneineen. Taustalla vanha päärakennus ja vasemmalla uudempi päärakennus.

Majan kenkä

Johannes Karlsson (s. 1861) ja Emilia (os. Lindberg 1864) lapsineen. Ylhäällä vasemmalta: Evert (Stors), Elis (Stors), Carl (Storpetas), Rafael (Gustafsberg). Alhaalla vasemmalta: Ester (n. Manninen, Åkernäs), Johannes ja Emilia sekä Elsa (Stors).

ÅKERNÄS

Storsin kuorma-auto 1920-luvulla. Alhaalla: Fordin alkuperäinen pumppu ja työkalulaatikko.

Åkernäs 1970
Åkernäs lohkottiin Storsista 1932 Esterille (os. Karlsson, Stors) ja hänen miehelleen Valdemar Manniselle. Tila myytiin 1966 Helsingin Sato:lle. Nykyään Kytöpuiston koulu sijaitsee Åkernäsin päärakennuksen paikalla.

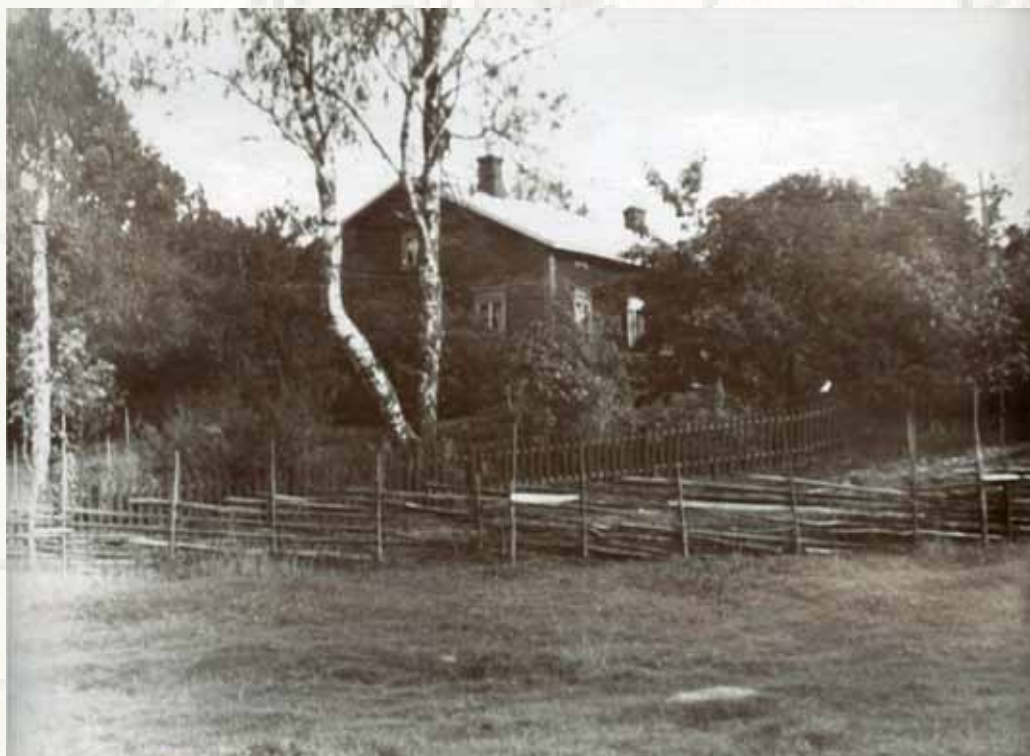

PEIJAS

Jari Rantala myi 1966 Peijaksen tilan Helsingin maalaiskunnalle. Tila sijaitsi Hanabölen myllyn vieressä. Maat ostettiin sairaalan rakentamista varten. Suunnitelmat muuttuivat ja sairaala rakennettiin Rekolan tilan maille. Nimi seurasi kuitenkin mukana ja sairaala sai nimekseen Peijaksen sairaala.

GUSTAFSBERG

Gustavsbergin pää-
rakennus 1900-lu-
vun alussa.

Gustavsbergin päära-
kennus 2000-luvulla.
Tilalla asuvat Allan ja
Helena Karlsson.

Vasemmalla Storsin
vanha päärakennus ja
taustalla Gustavsberg.
Kuva on otettu 1930-lu-
vulla koulun pihalta.
Koululaisten leikeistä
tulleet jalanjäljet näkyvät
lumessa. Koivukylänväy-
lä kulkee tänä päivänä
rakennusten edestä.

Retki Kuusijärvelle
1935. Vasemmalta:
Karl Stolt (Helsinki),
Rafael Karlsson (Gus-
tavsberg), hänen taka-
naan piilossa Torsten
Lindström (Lill-Petas),
Martha Karlsson (Ra-
faelin vaimo), Emilia
Karlsson (Stors),
Bertil Lindström
(Lill-Petas), Magnus
Nummelin (Hanabö-
len kauppias). Lapsi
kuvassa on Allan
Karlsson, Marthan ja
Rafaelin poika.

LILL-PETAS

Johan Lindström, hänen vaimonsa Sofia (os. Nummelin, Hertas Tikkurila) sekä lapset Johan Albert, Emmy ja Irene.

Tuolilla istuvat Johan Lindström ja hänen vaimonsa Sofia. Ester Lindström (os. Bäckström Rutars Hels.pit.Kk.) Johan Albert Lindströmin vaimo istuu hänen vieressään. Takana seisoo Amanda Lifvendal. Tuolilla istuu Irene Lindström, hänen vieressä Artur Markelin (Hertas Tikkurila) sylissään poikansa Alvar. Heidän takanaan seisoo Arturin vaimo Emmy Markelin (os. Lindström, Lill-Petas).

Lill-Petaksen isännät

1724 - 1757 Hans Johansson
1761 - 1800 Jakob Hansson (poika)
1800 - 1841 Gustav Jakobsson Lindström (poika)
1841 - 1899 Johan Lindström (poika)
1899 - 1920 Johan Albert Lindström (poika)
1920 - 1959 Bertel Johan Lindström (poika)
1960 - 1989 Viking Johan Erik Lindström (veli)
1990 - Peter Johan Lindström (poika)

Bertel Lindström 1901-1965 otti tilan haltuunsa 24-vuotiaana vanhempien pois-
menon jälkeen. Hän sai suuren vastuun neljästä nuoremmasta sisarusestaan, tilan työväestä ja tilan pidosta.

Viking Lindström 1915-2003 otti tilan haltuunsa v. 1960. Sitä ennen hänen työnantajansa olivat olleet Svenska Småbruk och Egnahem ja Nylands Svenska Lantbruks-sällskap. Hän oli myös Helsing Lantmannagillen monivuotinen puheenjohtaja. Viking työpöytänsä ääressä v. 1948.

Irene Lindström (istumassa tuolilla kuvassa ylinä vas.) kirjoitti 16-vuotiaana tämän tekstin 1.5.1897. Tämä paperilappu ja muutamia lantteja oli laitettu peltipurkkiin ja purkki alimman hirren alle. Peter Lindström löysi läpiruostuneen purkin v. 1975 riiden peruskorjauksen yhteydessä. Irene oli myöhemmin puhtaaksikirjoittajana valtioneuvostossa.

"Tämän riiden rakensivat 18 1/5 97 isäntä J. Lindström s. 1815 ja hänen vaimonsa Sofia s. 1848 sekä poikansa Johan s. 1871 ja tyttäret Emmy s. 1876 ja Irene s. 1881.

Jos Herra ei rakenna taloa, turhaa työtä tekevät he, jotka rakentavat. Kohota Herra kaikkivaltias kätesi meidän ja tämän talon ylle, ja varjele meitä kaikesta pahasta."

Ilmakuva tilasta 1950-luvun puoliväliä.

Kesä 1899. Johan Lindström ja hänen vaimonsa Sofia raidallisessa esiliinassa ja kaksi palvelijaa.

Kukkapidin morsiusneitojen kukille 1899.

Johanin häähansikkaat 1899.

Esterin rintaneula. Alaosa on tehty hänen omista hiuksistaan.

Torsten, Viking ja Berndt Lindström. Karin ja Heddi (n. Liljestrand).

Esterin käsitöitä 1800-luvulta.

Päärakennus 1960. Tilaa pitävät Peter ja Carola Lindström.

Näkymä Lill.Petaksen tuvasta 1800-luvulla.

Päärakennus tammikuu 1992.

Lill-Petaksen karju 1960-luvulla.

Peter Lindström tyhjentää viljaa 1972.

Peter Lindström ja renki Arvi Kuparinen korjaamassa riihtä v. 1975, jolloin purkki vuodelta 1897 löytyi. (Lue tarina edellisestä taulusta).

STORPETAS

Salaojitusta Hanabölessä 1920-luvulla. Elis Karlsson Storsista ohjastaa ensimmäistä hevosparia.

Storpetaksen päärakennus 1922
Tyttö kuvassa on Kaj Carlssonin äiti Martha (os. Eklund 1912). Kaj:n isä oli ins. Carl Carlsson (ei kuvas-
sa). Muut kuvassa ovat (oikealta) Kaj:n isoäiti lida (os. Itkonen), Olga Virna Mäntsälästä, isoisä Frans Eklund ja hänen veljensä Evert Eklund.

Salaoja-auran oli rakentanut insinööri Carl Carlsson Storpetaksesta. Hän työskenteli Maskin och Bro -nimisessä yrityksessä.

Storpetaksen päärakennus 2011.
Tilaa pitävät Kaj Carlsson ja Tellervo Davidsson-Carlsson.

Storpetaksen navetta. Keskellä kuvaa näkyy Kauniston päärakennus ja vasemmalla Peijaksen tilan rakennuksia. Etualalla virtaa Keravan joki.

Kaj Carlsson kauranpuinnissa 1960-luvulla.

HAVUKOSKI

Havukosken päärakennus.
Tilaa pitävät Jorma ja Virpi
Havukoski.

Havukosken luhti.

KAUNISTO

Tilan omistaa Linnea
Heinonen (os. Karlsson,
Stors).

Kauniston piha-
rakennukset.

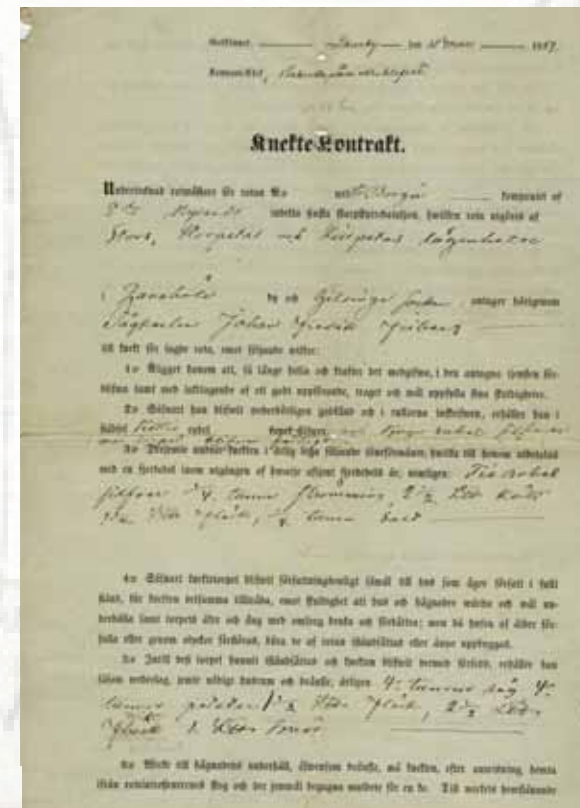
SOTILASTORPPA

Sotilastorppa sijaitsi Gustafsbergin mailla.

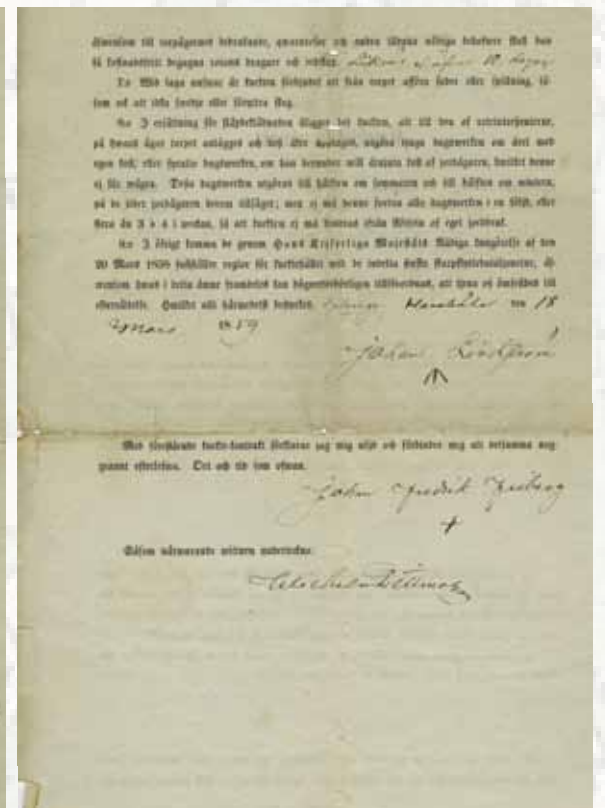
Palkkalaskelma sotilas Fribergin ja Hanabölen tilojen välillä.

Ruutusopimus*

Allekirjoittanut Suomen Ruotujakoisen 8. Uudenmaan tarkk'ampujapataljoonan Porvoon 3. komppanian ruutumes-tari, jonka ruotu koostuu Helsingin pitäjän Hanabölen kylän Storsin, Storpetaksen ja Lill-Petaksen tiloista palkkaa sa-hamies Johan Fredrik Fribergin ruodun sotilaaksi seuraavin ehdoin:

1. Hänen tulee, niin kauan kun terveys ja voimat riittävät mainitussa toimessa pysyä sekä hyvästä noudattaen uskollisesti täyttää velvollisuuksiaan.
2. Heti kun hänet on asianmukaisesti hyväksytty ja luetteloi-hin kirjattu saa hän korvaukseksi kolmekymmentä hopearup-laa sekä kaksikymmentä hopearuplaa kun torppa on valmis.
3. Tämän lisäksi sotilas saa vuosittain seuraavat palkkaedut, jotka maksetaan neljännesvuosittain jälkikäteen, nimittäin kymmenen ruplaa hopeaa, 1/4 tynnyriä silakkaa, 2½ leivis-kää lihaa, 1½ leiviskää laskiä, 1/4 tynnyriä suolaä.
4. Heti kun torppa tiluksineen on asetuksenmukaisesti asutta-vissa, saa hän sen ottaa haltuunsa, mutta on velvollinen pitä-mään talot ja aitaukset kunnossa sekä torpan peltoa ja niittyä huolella viljellä ja parantaa. Jos talo vanhuutetaan rapistuu tai onnettomuuden johdosta tuhoutuu, tulee ruotu se kunnostaa tai rakentaa tilalle uusi.
5. Kunnes torppa on jälleen kunnostettu ja sotilas on sen saanut haltuunsa saa hän korvauksena, asunnon ja poltto-puiden lisäksi vuosittain 4 tynnyriä ruista, 5 tynnyriä perunaa, 1½ leiviskää laskiä, 2½ leiviskää lihaa ja 1 leiviskä voita.
6. Puutavaraa aitausten kunnostukseen kuten myös poltto-

puita saa sotilas noutaa ruodun metsistä kuten myös laidun-taa yhtä lehmää niissä. Puutavaran kotiin tuomiseen kuten myös käytettäväksi torpalla, myllylle ja muihin vastaaviin tarpeisiin hän saa korvaukset käyttäen ruodun vetojuhtia. Ei kuitenkaan yli kymmenen päivää.

7. Sotilas on vastuussa lain edessä siitä, ettei hän vie tor-palta rehua tai lantaa eikä kaskea tai myy metsää.

8. Korvaukseksi sille ruodun osakkaalle, jonka maalle torp-pa perustetaan ja jonka mailta pelto otetaan, tulee sotilas vuosittain tehdä 20 taksvärkkipäivää omalla ruoallaan tai neljäkymmentä taksvärkkipäivää, jos hän saa maanomista-jalta ruokaa, jota häneltä ei voi kieltää. Nämä taksvärkit suo-ritetaan puolet talvella ja puolet kesällä mutta näitä ei saa vaatia kaikkia suoritettavaksi yhtäjaksoisesti. Ei myöskään enemmän kuin 3 - 4 viikossa, jotta sotilas ei estyisi omien viljelyjen hoidossa.

9. Tämän lisäksi tulevat molemmat osapuolet noudattamaan sitä mitä hänen keisarillinen korkeutensa julistuksessa 20 maaliskuuta 1858 on säätänyt koskien sotilaanpitoa Suomen tarkk'ampujapataljoonassa kuten myös kaikki mitä edes tästä säädetään. Mikä täten vahvistetaan, Hanaböle 18 maaliskuuta 1859

Johan Lindström

Edellä olevaan sotilassopimukseen ilmoitan olevani tyytyväi-nen ja sitoudun sitä tarkasti noudattamaan. Aika ja paikka kuten yllä

Johan Fredrik Friberg

* vapaamuotoinen käännös

Lautamies ja kylävouti Johan Lindström s. 1815. Hän oli Lill-Petaksen isäntä v. 1841-1899. Hänen isännyyden aikana rakennettiin Suomen ensimmäinen rautatie Helsin-gistä Hämeenlinnan Hanabö-len kylän läpi. Johan vastusti rautatietä ja käveli mieluuum-min Helsinkiin sen sijaan että olisi matkustanut junalla. Johan Lindström allekirjoitti ruutusopimuksen omalla nimellään ja tilanpuumerkillä. Sotilas Johan Fredrik Friberg ei todennäköisesti osannut kirjoittaa, koska hän hyväksyi sopimuksen piirtämälläään rastilla.

Ruutusopimus vuodelta 1859 solmittu sotilas Johan Fredrik Fribergin ja Hanabölen talonpoi-kien välillä. Sotilastorppa sijaitsi nykyisen Gustavsbergin mailla ja Johan Lindström, Lill-Petaksen isäntä on allekirjoittanut sopimuksen Venäjän vallan myötä lakkautettiin sotilastorp-pajärjestelmä vuonna 1809. On siis huomion arvoista, että Hanabölen talonpojat, ei tsaari eikä suuruhtinaskunta, kustansivat Suomen Tarkk'ampujapataljoonan sotilaan omista va-roistaan. Ajankohta oli välittömästi Krimin sodan jälkeen, jolloin Britannian ja Ranskan laivastot olivat pommittaneet Suomenlinnaa.

Katso lisätieto sivulla 44 (toim. huom.)

HANABÖLEN MYLLY

Hanabölen mylly vuonna 1905. Kuvassa näkyy myllypato ja sitä ylittävä tiesilta. Myllärin tupa purettiin heti tämän ajankohdan jälkeen ja uusi myllärin asunto rakennettiin samalle paikalle. Sillan takana näkyy puinen vesiränni, joka johtaa vettä kuvan keskellä olevaan myllyrakennukseen. Taustalla näkyy Havukosken navetta.

Kuvassa näkyy tukkeja, jotka odottavat saahaamista raamisahalla, joka oli vajassa myllyn yhteydessä. Myllyllä oli kaksi turbiinia, joista isompi pyöritti myllyä ja pienempi sahaa. Sahalla oli kahdeksan terää. Vuonna 1945 mylly pyöri kellon ympäri. Sodan takia myllytoiminnalle oli rajoituksia ja monet myllyt oli suljettu ja sinetöity. Myllyyn piti tulla aina Puotinkylältä, Westerkullasta, Sotungista, Östersundomista ja Håkansbölestä asti. Parhaimmillaan 32 hevosta jonotti myllyllä. 1934 Carl Carlsson otti myllytoiminnan haltuunsa Ernst Söderlingin siirrettyä toimintansa Tikkurilaan. Kuvassa 1940-luvulta näkyy vehnälajittelijan lisärakennus.

Vuonna 1934 Carl Carlsson jatkoi myllytoimintaa Ernst Söderlingin jälkeen tämän siirryttyä Tikkurilan myllylle. Kuvassa, joka on 1940-luvulta näkyy vehnämyllyn laajennus.

Myllytoiminnan loputtua kukaan ei virittänyt isot, tukeista olevat jääpuomit jokeen. Vuonna 1956 jää mursi padon ja siltaperustukset. Kuvassa näkyy tilapäinen silta, joka rakennettiin samalle paikalle.

Vehnämyllyn laitteisto tuotiin Malmöstä. Kuvassa ovat laitteiston asentajat.

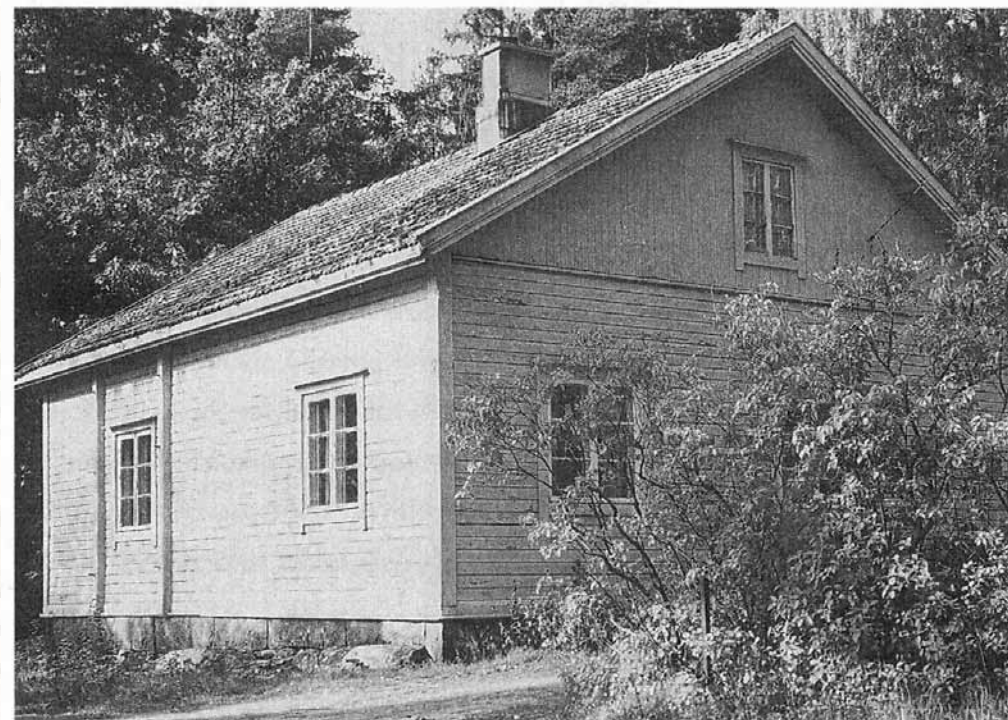
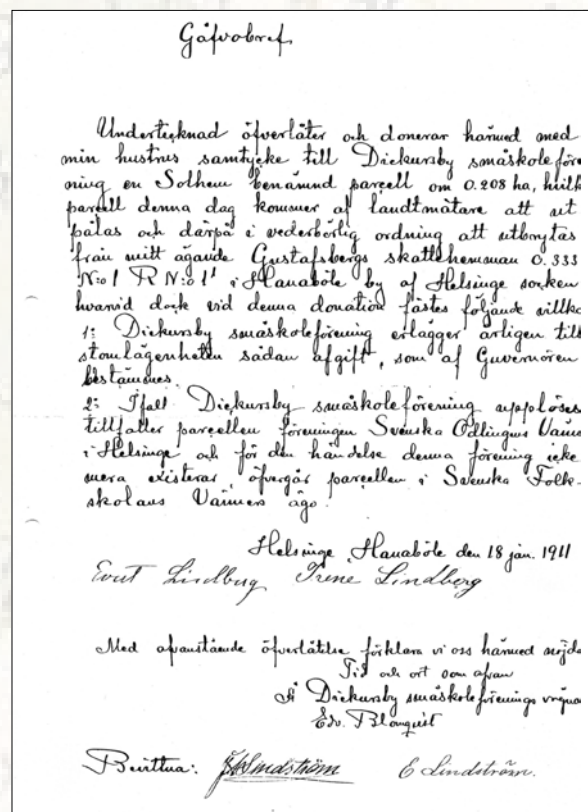
HANABÖLEN KOULU

Gustavsbergissä aloitti kiertokoulu v. 1907. Gustavsbergin omistaja, lautamies Evert Lindberg lahjoitti v. 1911 tontin koulua varten. Kyläläiset rakensivat koulurakennuksen talkoil- la. Koulun toiminta loppui v. 1960, kun koulun viimeinen opettaja Doris Nummelin siirtyi Dickursby Skolanin opettajaksi. Hän opetti Hanaböle småskolassa vuodesta 1939. Hanaböle småskoleförening rekiste- röitiin elokuussa 1914 ja lopetettiin kesäkuussa 2005. Koulutontti ja koulurakennus lahjoitettiin Svenska Odlingens Vänner i Helsing- -yhdis- tykselle. Kun kiinteistö myytiin, osa varoista lahjoitettiin katon rakenta- miseen Vantaan Maatalousmuseon Majju-rakennukseen.

Oppilaita Hanabölen koulussa n. 1914. Opettaja Hanna Söderling. Ensimmäinen tyttö vasemmalta takarivissä on Karin Lindström (Lill-Petas).

Hanabölen koulurakennus 1990-luvulla.

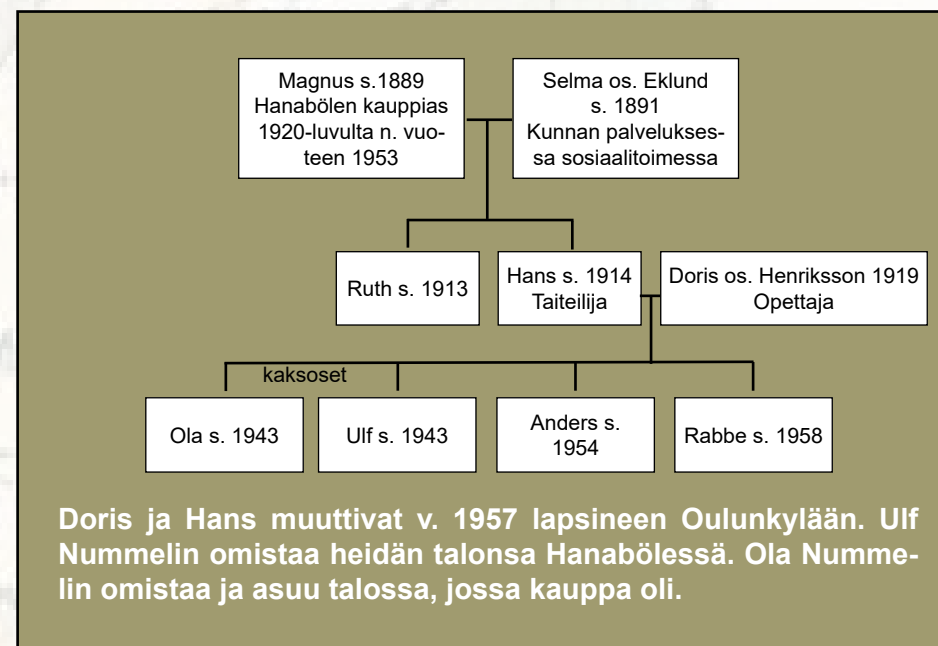

Koulun opettaja 1939-1960 Doris Nummelin (os. Henriksson, Backas Hels.pit. kk.).

KAUPPIAS MAGNUS NUMMELIN

Magnus Nummelin Lill-Petaksen kuistin edessä.

Magnus, Ruth ja Selma Nummelin sekä kaksoset Ulf ja Ola Nummelin (Hans ja Doriksen pojat).

Selma ja Magnus Nummelin sekä heidän tyttärensä Ruth kaupan rappusilla.

Etualalla kauppa. Ylhäällä kuvassa mylly sekä myllärin asunto.

Magnus Nummelin myllypadon sillalla.

TAITEILIIJA HANS NUMMELIN

Hääpari
1943
Opettaja
Doris
Nummelin
(os.
Henriksson)
ja taiteilija
Hans
Nummelin,
Selma ja
Magnus
Nummelinin
poika.
Oikealla
Hans
Nummelinin
töitä.

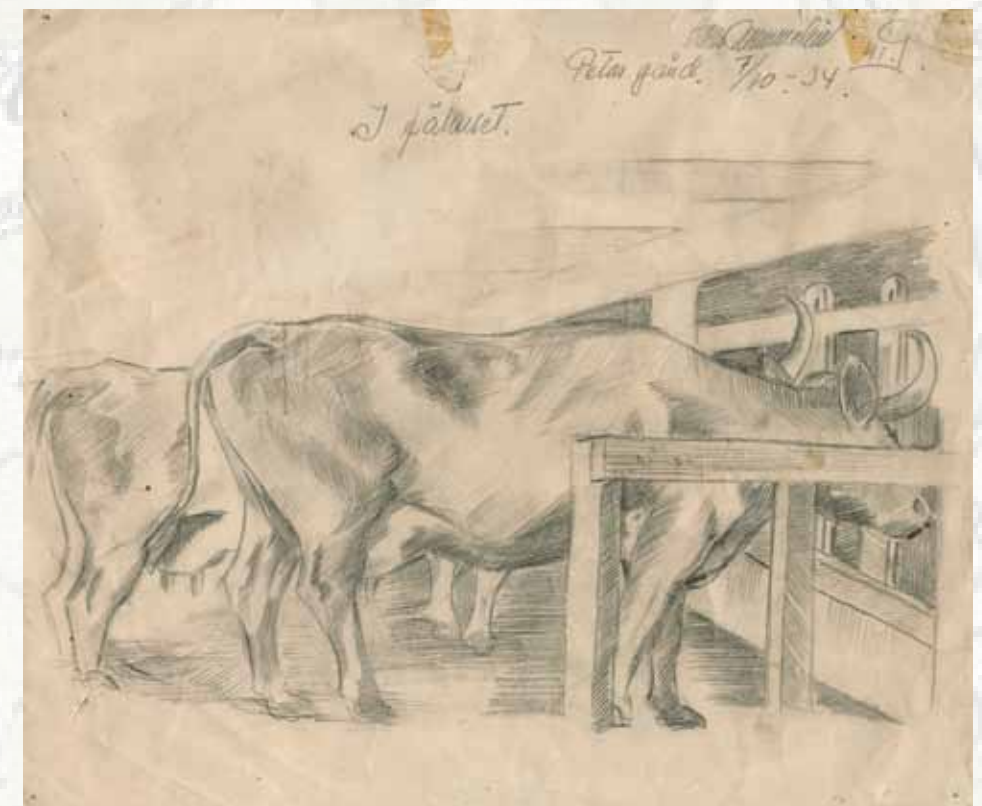
Havukosken navetta.

Taiteilija Hans Nummelin ja opettaja Doris Nummelin kaksois-
poikineen Ulf ja Ola.

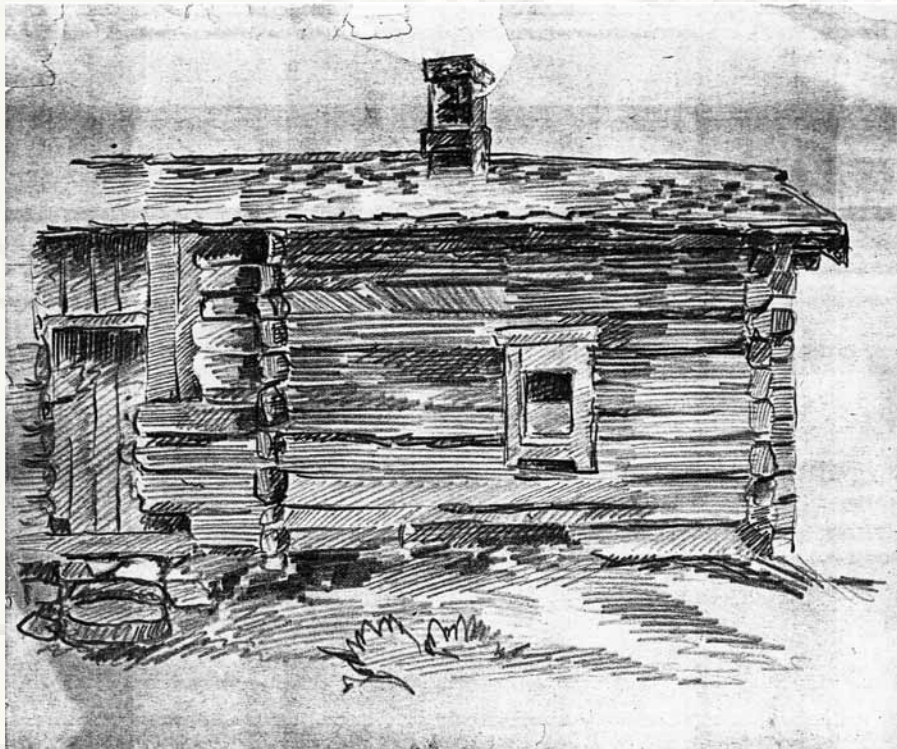

Lill-Petaksen luhti.

Lill-Petaksen navetta.

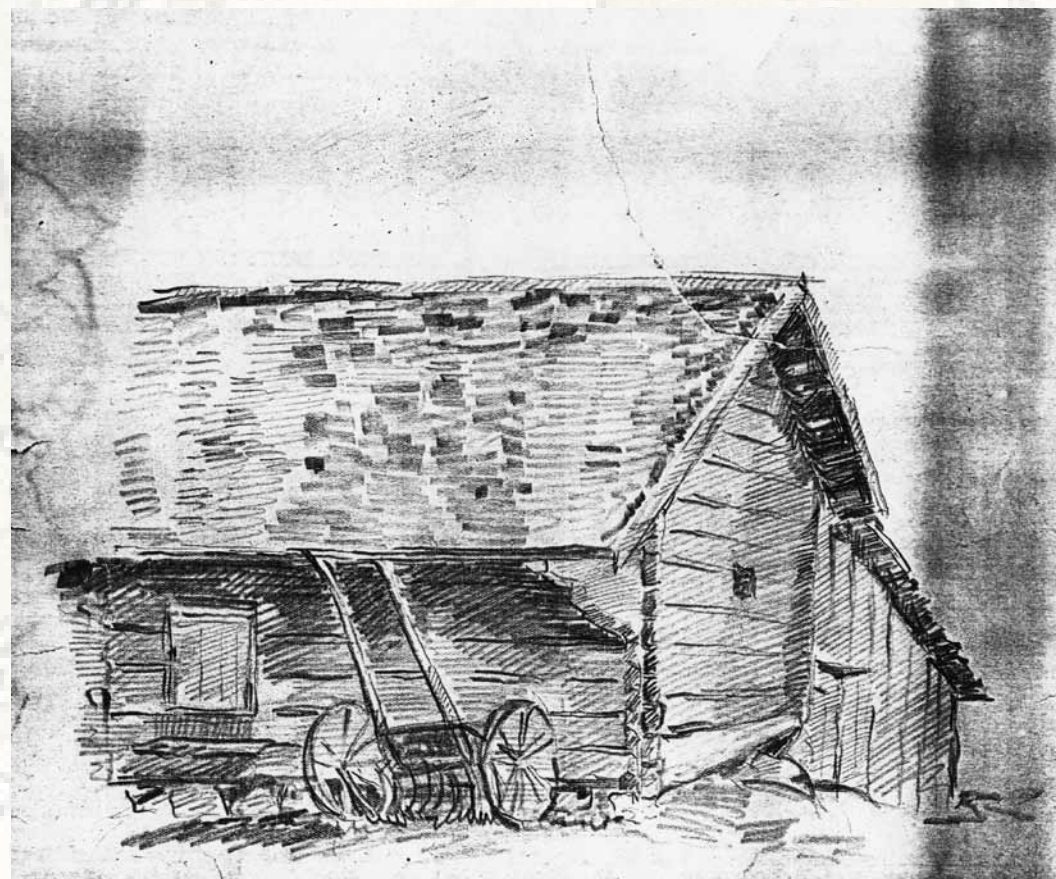
MUITA KUVIA

Mahdollisesti sauna Hanabölessä.

Ruth Nummelin omisti tämän talon. Talo sijaitsi nykyisen Laurantien ja Hanabölentien risteyksessä.

Havukosken riihi.

Selma, Magnus ja Ruth Nummelin sekä Anni Loppinen. Loppiset olivat Nummelinien naapureita. Talo on edelleen jäljellä Nummelinin maalla.

Hanabölen Marttapiiri 1930-luvulla.

POIMINTOJA

Miksi Peijas on nimeltään Peijas - sairaala siis

Peijaksen sairaala sijaitsee Asolassa Rekolanpuron länsipuolella eikä Peijaksen mailla kuten nimestä voisi päätellä. Tarkoitus oli rakentaa sairaala Peijaksen tilan maille, jota varten kunta oli vuonna 1966 ostanut tilan. Todettiin kuitenkin, ettei alue sopinut sairaalan rakentamiseen ja sairaala rakennettiinkin Rekolan kartanon maille, mutta nimi sai jäädä.

Rautatie ja Johan Lindström

Vuonna 1862 valmistui Suomen ensimmäinen rautatie Helsingin ja Hämeenlinnan välille. Rautatie kulki ja kulkee edelleen Hanabölen maiden yli. Tämä uusi keksintö ei ollut kaikkien mieleen, sillä rata halkoi laidunmaita ja junan kipinät aiheuttivat usein maastopaloja. Sanotaan, että Lill-Petaksen isäntä Johan Lindström mieluummin käveli Helsinkiin sen sijaan, että olisi matkustanut junalla.

Clayhills ja saha

Yksi Hanabölen sahan perustajista oli kauppias Georg W. Clayhills ja sekä saha että sen omistaja antoi nimen usealle paikalle ja tielle kylässä. Oli Sahanmäki ja Clayhillintie (Klesasvägen) sekä Clayhillin mäki (Klesasbacken). Sanotaan, että Clayhillintie, jonka Clayhills rakennutti sahalta Suurelle Rantatielle (Vanha Porvoontie) vielä 1900-luvun alussa oli niin kapea ja osittain ympäristöään matalammalla, että uudenaikaisten autojen, eli T-Fordien, pyörännavat raapivat tietöyräitä molemmin puolin autoa. Piti vain toivoa, ettei kukaan tullut vastaan.

Joenylityspaikka

Sen jälkeen, kun jäät veivät myllypadon sillan vuonna 1956, ei kylässä pitkään aikaan ollut kunnon siltaa joen yli. Keskellä Hanabölenvainiota sijaitsi Peijaksenkoski, jossa oli joenylityspaikka. Tilat Peijas ja Heikas sijaitsivat alkujaan lähellä tätä koskea. Kosken itäpuolella oli sodan jälkeen karjalaistila, jonka Lill-Petas sittemmin osti. 1960- ja 70-luvulla Peter Lindstöm kasvatti tilalla sikoja. Matalan veden aikaan pystyi joen ylittämään joenylityspaikalla, mutta korkean veden aikaan joutui kiertämään joko Stenkullan sillan tai Päiväkummun sillan kautta. Peter käytti usein joenylityspaikkaa sekä traktorilla että hevosella. Joentöyräs oli liukas ja savinen ja rinnettä oli vaikeaa päästä ylös.

"Mitt Nöje" - metsästysmajasta maatilaksi

Sipoon Myyraksen lasitehtaan, Mariedahlin, tekninen johtaja Johan Anders Schmidt osti vuonna 1787 puolet Heikaksen tilasta. Jo kahdeksan vuotta myöhemmin hän myi suurimman osan siitä kruununvouti Björkellille, mutta pidätti itsellään sen osan, johon hän oli rakennuttanut itselleen metsästysmajan. Majaa hän kutsui nimellä "Mitt Nöje" (Huvitukseni) ja siitä tuli myöhemmin päärakennus Nöje-nimiselle tilalle, joka vieläkin sijaitsee Laurintien varrella lähellä Vanhaa Porvoontietä.

VANTAAN MAATALOUSHUSEO

Vantaan Maatalousmuseo on kaksikielinen paikallismuseo, joka kertoo vanhasta Helsingin pitäjästä, johon kuului nykyinen Vantaa sekä osia Helsingistä ja Tuusulasta. Kiinteän näyttelyn lisäksi museo järjestää vaihtuvia näyttelyitä kuten tässä kirjassa esitelty näyttely.

Vanha Helsingin pitäjä oli maatalousyhteisö, jonka tunnusmerkkinä olevat piirteet katoavat Vantaan nopean kaupungistumisen myötä. Helsingin Lantmannagille aloitti museoprojektinsa 1980-luvun loppupuolella tarkoituksenaan säilyttää kaupungin historiallista perintöä. Museo on ensisijaisesti tarkoitettu vastamuuttaneille, jotka haluavat tutustua uuteen asuinalueeseensa historiaan, mutta myös vanhoille vantaalaisille, jotka haluavat perehtyä kotiseutunsa historiaan. Helsingin Lantmannagille r.f., joka perustettiin 1882, on yksi Vantaan vanhimmista aatteellisista yhdistyksistä.

Museo koostuu kahdesta rakennuksesta: Emil ja Maiju.

Emil

Emil, vihittiin käyttöön vuonna 2006. Rakennus sisältää pohjakerroksen näyttelytilan lisäksi yläkerran kokoustilan, joka on vuokrattavissa kesäaikaan. Noin 50 hengelle sopivan kokoustilan yhteydessä on jääkaapilla ja pakastimella varustettu keittiö. Emil on rakennettu täysin puusta vanhaa rakennusperinnettä kunnioittaen. Erityisesti rakennuksen akustiikka on saanut kiitosta. Pohjakerroksessa on pienempi kokoustila 40 henkilölle ja sähköliedellä, mikroaaltouunilla, jääkaapilla ja pakastimella varustettu tilava keittiö.

Maiju

Maijun yläkerrassa on juhla- ja kokoustilat yli 100 henkilölle. Maiju sopii hyvin yritysten seminaari- ja koulutustilaisuuksiin, mutta myös erinomaisesti juhlallisempia tilaisuuksia kuten syntymäpäiviä, häitä ja muita juhlallisuuksia varten. Isompia tilaisuuksia varten löytyy lisätilaa. Salissa on piano. Maijun alakerrassa on saunatiloja. Maijun tilat ovat käytettävissä ympäri vuoden.

Sijainti lähellä Vantaankoskea, Helsinki-Vantaan lentokenttää sekä uutta kehärataa mahdollistaa sen, että myös kauempaa tulevat vieraat löytävät helposti museolle. Pihalla on runsaasti parkkipaikkoja autoille ja busseille.

Lähdeluettelo teksteille sivuilla 5 - 12:

Frondelius Satu 2001: Hanabölen kylä. Kulttuurihistoriallinen maisema.

Frondelius Satu, Teräs Ulla 2000: Mylly kylän keskellä. Hanabölen kylän myllyn ja sahan historia.

Koivisto Andreas 2012: Vårt Sottungsby - Sotunkimme.

Söderling, Erik 1985 Hanaböle kvarn och såg. Helsingfors årsbok 1986.

Söderling Erik 1987: De fem släktgårdarna i Hanaböle. Helsingfors årsbok 1988.

Kansallisarkisto (KA): Charta öfver Hanaböle Byss Ägor uti Nylands Län Borgå Härad och Helsing Sockn affattade år 1768 och 1769 af Johan Bonej.

Kansallisarkisto: Geographisk Karta öfver Hanaböle Bys Ägor uti Helsing socken, Borgå Härad och Nylands Län, transporterad år 1810 af Nathan Lilius.

Kansallisarkisto: Finlands medeltidsurkunder (FMU)

www.elonet.fi: Kansallinen audiovisuaalinen instituutti

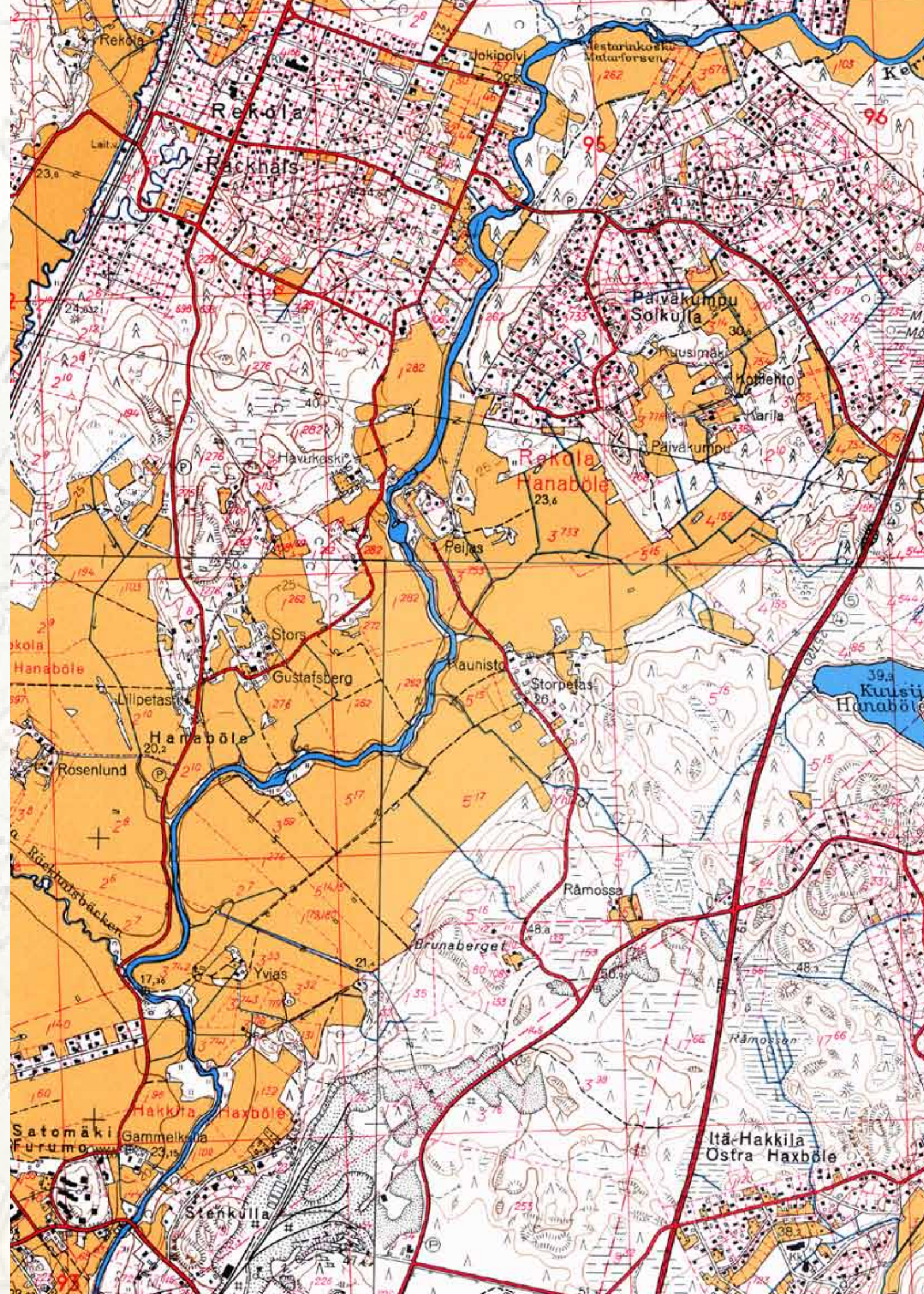
www.sukuhistoria.fi: Helsingin pitäjän kirkonkirjat.

www.vantaa.fi: Vantaan kaupungin kartat.

www.wikipedia.fi: Cronstedt, Runeberg, Hanaböle, Rekola.

Lisätieto koskien sotilastorppaa sivulla 30:

Keisarin määräyksestä otettiin Suomessa ruotujako uudestaan käyttöön Krimin sodan yhteydessä. Vuonna 1854 perustettiin kuusi tarkka-ampujapataljoonaa ja 1855 vielä kolme, joista Suomen Ruotujakoinen 8. Uudenmaan Tarkka-ampujapataljoona oli yksi. Pataljoonassa oli 600 miestä. Nämä joukko-osastot lakkautettiin vuonna 1867.

Tämä julkaisu dokumentoi Hanaböle-näyttelyä Vantaan Maatalousmuseossa. Näyttely, jonka kokosivat Hanabölen asukkaat itse, oli maatalousmuseon kolmas erikoisnäyttely, joka kertoo Vantaan kylästä. Ensimmäinen näyttely käsitteli Helsingin pitäjän Kirkonkylää ja toinen Keimolaa. Hanaböle-näyttely avattiin 1.5.2013 ja se oli nähtävillä 30.9.2014 asti.

Hanabölen asukkaat kuvaavat itse näyttelyään seuraavasti:

"Tämän näyttelyn aiheena on Hanabölen kylä ja sen asukkaat nyt ja ennen. Näyttely kertoo kylän tiloista ja niiden viljelijäperheistä. Se kertoo myös kylän koulusta ja sen opettajasta. Saamme tietoa kylän kauppiaasta ja hänen taiteilijapojastaan. Mylly ja saha kuuluivat myös keskeisesti kylän elämään. Ajanjakso on 1800-luvulta nykypäivään.

Hanabölen kylän nykyiset asukkaat ovat koonneet tämän näyttelyn."

Näyttelyä kuvaavan osion lisäksi julkaisuun on otettu mukaan myös muuta materiaalia, joka kuvaa kylää ja sen historiaa. Lisäyksistä huolimatta tämä ei ole kylähistoriikki - ainoastaan pieni pintaraapaisu...

ISBN 978-952-93-5946-2

9 789529 359462

Helsingin Lantmannagille r.f.
2019, Vantaa